

Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

The Perception of Social Work Scale: A Scale Development Study

* Resul Duran

** Hüseyin Doğan

Makale Bilgisi

Geliş: 13.11.2024

Kabul: 17.03.2026

Doi:10.20296/tsadergisi.1585077

Anahtar Sözcükler:

*Sosyal hizmet algısı,
bireysel farkındalık,
toplumsal farkındalık,
ölçek geliştirme.*

ÖZET

Bu çalışma, toplumda sosyal hizmet algısını değerlendirmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olan “Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği” (SHAÖ)’ni geliştirmeyi hedeflemektedir. Sosyal hizmet alanındaki algının doğru ölçülmesi, mesleğin toplumsal rolünü anlamak ve sosyal hizmet politikalarına katkı sağlamak açısından önem arz etmektedir. Çalışma, metodolojik bir araştırma olup, ölçek geliştirme sürecini kapsamaktadır. Ölçek, 18 yaş ve üzeri 573 bireyden oluşan bir örneklem grubu üzerinde test edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS ve AMOS programları kullanılarak açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre, KMO katsayısının 0,971 olarak bulunması, ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett Testi’nin anlamlı sonuçları ve yüksek faktör yükleri, ölçeğin yapı geçerliliğine sahip olduğunu doğrulamaktadır. Ölçeğin tek faktörlü yapısı Doğrulayıcı Faktör Analizi ile de desteklenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach’s Alpha değeri 0,967 olup, bu da ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular, geliştirilen SHA’nın geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ve toplumun sosyal hizmete dair algısını etkili bir şekilde ölçebileceğini ortaya koymaktadır. Tek faktörlü yapısıyla ölçek, toplumun sosyal hizmete yönelik algısını değerlendirebilir. Bu çalışma, sosyal hizmet algısını ölçen çok boyutlu ve kapsamlı bir araç sunarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmakta; sosyal hizmet politikaları, eğitim uygulamaları ve toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik çalışmalara katkı sağlamaktadır.

Article Information

Submission: 13.11.2024

Acceptance: 17.03.2026

Doi:10.20296/tsadergisi.1585077

Key Words:

*Perception of social work,
individual awareness,
societal awareness,
scale development.*

ABSTRACT

This study aims to develop the "Perception of Social Work Scale" (SHAÖ), a valid and reliable measurement tool designed to assess the perception of social work within society. Accurately measuring perceptions in the field of social work is essential for understanding the profession's societal role and contributing to social work policies. This methodological study covers the scale development process. The scale was tested on a sample group of 573 individuals aged 18 and over. Exploratory and confirmatory factor analyses were conducted using SPSS and AMOS for data analysis. According to the Exploratory Factor Analysis results, the KMO coefficient was found to be 0.971, indicating that the scale is suitable for factor analysis. The significant results of Bartlett's Test and high factor loadings confirm the construct validity of the scale. The unidimensional structure of the scale was also supported by Confirmatory Factor Analysis. The Cronbach's Alpha value calculated for the reliability of the scale is 0.967, demonstrating a high internal consistency. The findings suggest that the developed SHAÖ is a valid and reliable tool capable of effectively measuring society's perception of social work. With its unidimensional structure, the scale can evaluate the public's perception of social work. This study fills a significant gap in the literature by providing a comprehensive tool for measuring social work perception and contributes to social work policies, educational practices, and efforts to raise public awareness.

Atıf İçin

Duran, R. & Doğan, H. (2026). Sosyal hizmet algısı ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 30(2), 415-429. doi: 10.20296/tsadergisi.1585077

* Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, Hakkari, resulduran@hakkari.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7149-834X>

** Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Patnos Sosyal Hizmetler Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü, Ağrı, shuhuseyindgn@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0375-8437>

GİRİŞ

Sosyal hizmet, bireylerin, grupların ve toplumun yaşam kalitesini, refahını ve toplumsal entegrasyonunu artırmayı hedefleyen bir meslek ve uygulama alanı olmakla birlikte (Sheafor ve Horejsi, 2012), bireylerin karşılaştığı ekonomik, sosyal, psikolojik, sağlıkla ilgili sorunlar ve diğer sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olmak için çeşitli stratejiler ve yöntemler kullanmaktadır (Payne, 2020). Sosyal hizmet disiplini, kendine ait bir teorik ve uygulama alanına sahip olmakla birlikte, diğer disiplinlerin bilgi birikiminden de faydalanmakta, disiplinlerarası bir yaklaşımla bireysel ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamaktadır (Rumping vd., 2019). Sosyal hizmet uzmanları, bireylerin ihtiyaçlarını değerlendirme, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunma, destek sağlama ve hizmet planlama gibi görevleri üstlenmektedir. Aynı zamanda, sosyal adaletin sağlanması, toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunulması ve toplumsal değişimin desteklenmesi gibi amaçlarla çalışmaktadır. Sosyal hizmetin temel ilkeleri arasında sosyal adalet, insan haklarına saygı, bireyin potansiyelinin geliştirilmesi, bireyin kendi kendine yetebilmesini destekleme, toplumsal değişimin ve gelişimin teşvik edilmesi gibi değerler bulunmaktadır (Reisch vd., 2013; Küçükali ve Özmen, 2020). Bu bağlamda, sosyal hizmet disiplini, bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt veren, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olan ve toplumsal refahın artırılmasına katkı sağlayan bir profesyonel alan olarak tanımlanabilir (Berg-Weger, 2019).

Sosyal hizmetin uygulama alanları bireysel danışmanlık ve rehberlik, grup çalışmaları ve toplumsal hizmet planlamasını içermekte olup, yaşlı bakımı, çocuk koruma, engelli bireylerin desteklenmesi, göçmenlerin entegrasyonu, toplumsal cinsiyet eşitliği, madde bağımlılığı ve çevre gibi geniş bir yelpazede hizmet sunma potansiyeline sahiptir (Selcik ve Güzel, 2016). Bu anlamda, sosyal hizmetin sosyal ve çevresel adaletin sağlanması ile bireysel ve toplumsal refahın artırılması konularında aktif bir rol üstlendiği söylenebilir (Güzel ve Buz, 2019). Dolayısıyla, toplumun sosyal hizmet uzmanlarının rolünü nasıl değerlendirdiğini, sosyal hizmet uygulamalarına nasıl tepki verdiğini ve bu hizmetlerin önemini ne kadar kavradığını anlamak, sosyal hizmet bilincinin oluşturulması açısından önemli bir adımdır. Toplumun sosyal hizmet mesleğine ilişkin olumlu bir algıya sahip olması, mesleğin tanınmasını, etkinliğini ve değerini artırabilirken; olumsuz bir algı ise sosyal hizmet profesyonellerinin çalışmalarında ve hizmetlerin sunumunda çeşitli güçlüklerle sebeb olabilmektedir (Bolgün vd., 2017; Rogowski, 2020).

Toplumda sosyal hizmet mesleğine, uygulayıcılarına ve sundukları hizmetlere ilişkin algının önemi büyüktür; sosyal hizmet mesleğinin toplum tarafından nasıl değerlendirildiği, bu mesleğin toplumsal işlevini etkileyen kritik bir unsurdur. Sosyal hizmet mesleği, yalnızca bireylerin refahını artırmayı değil, aynı zamanda toplumsal sorunlara çözüm bulmayı ve sosyal adaletin sağlanmasına katkı sunmayı hedeflemektedir (Güzel ve Buz, 2019). Toplumun sosyal hizmet uygulamalarını anlaması ve bu hizmetlere olumlu yaklaşması, mesleğin etkili bir şekilde işlevini kolaylaştırmakta ve sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal sorunlara daha verimli bir şekilde müdahale etmesine olanak tanımaktadır (Bolgün vd., 2017). Bu nedenle, toplumun sosyal hizmet mesleği ile ilgili algısını ölçmek ve bu alanda bir bilinç oluşturmak, sosyal hizmetin etkinliğini artırmak ve toplumun sosyal hizmet uygulamalarına daha duyarlı hale gelmesini sağlamak için kritik bir önem taşımaktadır.

Sosyal hizmet algısını değerlendiren geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarının sınırlı olduğu bilinmektedir; mevcut çalışmaların çoğu, sosyal hizmetin yalnızca belirli yönlerine odaklanmaktadır. Literatürde sosyal hizmet algısına yönelik sınırlı sayıda ölçek çalışması bulunmakla birlikte, bu çalışmalar genellikle toplumun sosyal hizmet uygulamalarına dair genel değerlendirmelerini içermektedir. Örneğin, Bolgün ve arkadaşları (2017), Manisa'da toplumun sosyal hizmet mesleğine ilişkin farkındalığını ve tutumunu incelemiştir. Bunun dışında, sosyal hizmeti farklı yönlerden ele alan ölçek çalışmaları da bulunmaktadır. Karaca ve Gökçek-Karaca (2016) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Bölümüne Yönelik Tutum Ölçeği, sosyal hizmet öğrencilerinin bölümlerine yönelik tutumlarını ölçmektedir. Diğer bir örnek olarak, Akıncı ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Mesleğinde Algılanan Yetkinlik Ölçeği, sosyal hizmet uzmanlarının mesleki yetkinlik algılarını ölçmeye yönelik bir araçtır. Kalaycı-Kırlioğlu ve arkadaşları (2020) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki

Uygunluk Ölçeği ise sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygunluklarını değerlendirmektedir. Kırlioğlu ve Karakuş (2019) tarafından kullanılan Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kişisel ve Mesleki Güç Algıları Ölçeği, sosyal hizmet uzmanlarının bireysel güç algılarını ve mesleki kimliklerini yansıtmak amacıyla tasarlanmıştır. Son olarak, Kalaycı Kırlioğlu ve Kırlioğlu (2021) tarafından oluşturulan Sosyal Hizmet Uzmanlarının Engelliğe İlişkin Tutumları Ölçeği; Tuncay ve Duyan (2015) tarafından geliştirilen Geriatrik Sosyal Hizmet Yetkinlik Ölçeği; Apak (2018) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Uygulamasında Din ve Maneviyatın Rolü (SHUDMR) Ölçekleri, sosyal hizmet uygulamalarını çeşitli yönlerden ele almaktadır. Bu bağlamda, sosyal hizmetin toplumdaki algısını tüm boyutlarıyla değerlendirebilecek, kapsamlı yapısını yansıtan geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracına olan ihtiyaç nettir. Sosyal hizmetin bireysel ve toplumsal düzeyde yarattığı etkileri, uzmanlara yönelik algıyı, güven düzeyini ve sosyal adalet anlayışına katkısını değerlendiren çok boyutlu bir ölçek, bu alandaki önemli bir boşluğu doldurarak literatüre değerli katkılar sağlayacaktır.

Bu araştırmada geliştirilecek olan Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği, bireylerin sosyal hizmete dair algılarını ve görüşlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla tasarlanmış bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin, sosyal hizmet öğrencilerinin ve toplum üyelerinin sosyal hizmet hakkındaki düşünce ve tutumlarını anlamak için kullanılacak; sosyal hizmetin toplum içindeki rolü, etkileşimi, uygulamaları ve değeri gibi konuları kapsamlı bir şekilde ele alacaktır. Geliştirilecek olan bu ölçek, geniş bir yelpazede sosyal hizmet konularını kapsayarak sosyal hizmetin toplum üzerindeki etkisini ölçme amacını taşımaktadır. Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği, bilimsel bir temele dayanarak, güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmek amacıyla özenle geliştirilecektir. Bu ölçüm aracı, uygulandığı grup özelinde bireylerin sosyal hizmete dair algılarını belirlemeye yönelik bilgiler sunarak sosyal hizmet mesleğine yönelik tutum ve farkındalığı değerlendirecek bir araç işlevi görecektir. Ölçeğin hedef grubu, toplumda sosyal hizmet uygulamaları ile doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşimde bulunan 18 yaş üstü tüm bireylerdir ve özellikle sosyal hizmete gereksinim duyan gruplara uygulanabilir. Ölçeğin ortalama puanının yükselmesi, bireylerin sosyal hizmete dair algılarının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Bu ölçek, sosyal hizmet uygulamalarını iyileştirmek, sosyal hizmet alanındaki eğitim programlarını değerlendirmek ve toplumdaki sosyal hizmet farkındalığını artırmak için kullanılacak, böylece sosyal hizmetin toplumdaki etkinliğine katkı sağlayacaktır.

Ölçek geliştirme çalışmasının temel teorik dayanağı, sosyal hizmetin toplumsal algısını değerlendirmek üzerine kuruludur. Ölçekte, sosyal hizmet algısını ölçmek için güvenilir ve geçerli bir yapı oluşturmak amacıyla sosyal hizmetin toplum içindeki işlevine, sosyal hizmet uzmanlarına dair tutumlara, sosyal hizmetin etkisine ve toplumsal refah üzerindeki katkısına yönelik boyutlar ele alınacaktır. Bu çalışmada, ölçeğin teorik temeli sosyal hizmetin toplumdaki çok boyutlu algısına dayanarak oluşturulacak ve sosyal hizmet algısını ölçmek için hangi alt başlıkların ve temel özelliklerin inceleneceği detaylandırılacaktır. Bu bağlamda, sosyal hizmetin toplum içindeki görünürlüğü, toplumun sosyal hizmete dair bilgi düzeyi, sosyal hizmet uzmanlarına yönelik güven ve sosyal hizmetin sosyal adalet üzerindeki etkisi gibi boyutlar dikkate alınacak ve bu ölçek aracılığıyla sosyal hizmet algısının derinlemesine bir değerlendirmesi sağlanacaktır. Sonuç olarak, Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği'nin geliştirilmesi, sosyal hizmetin toplum içindeki algısını anlamak, bu alandaki eksiklikleri gidermek ve sosyal hizmetin toplumsal katkısını daha iyi değerlendirmek açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma, sosyal hizmet alanında uygulanacak ölçme araçları arasındaki yerini alarak, toplumsal farkındalığın artırılması, sosyal hizmet mesleğinin etkinliğinin sağlanması ve bu mesleğin tanıtımına katkı sunulması adına değerli bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, sosyal hizmet algısını ölçmekte kullanılabilecek bir ölçeğin geliştirilmesi amacıyla yürütülen metodolojik bir çalışmadır. Metodolojik araştırmalar, ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını içeren araştırmalar olmakla birlikte geliştirilen ölçeklerin ya da testlerin bilimsel doğruluğunu ve tutarlılığını sağlamayı hedeflemektedir (Manterola vd., 2018). Bu yöntem

izlenerek, bilimsel doğruluğu ve tutarlılığı sağlanmış ve sosyal hizmet algısını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş üstündeki bireyler oluşturmaktadır. Çalışmaya dâhil olan bireylerin 275'i kadın (%47,99), 298'i ise erkektir (%52,01). Katılımcıların yaş ortalamaları ise 22'dir. En küçük yaştaki katılımcı 18 yaşında iken en büyük yaştaki katılımcı ise 38 yaşındadır. Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında 295'i bekâr (%51,48), 236'sı evli (%41,19) ve 42'si de boşanmıştır (%7,33). Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında ise 182'si lise mezunu (%31,74), 272'si üniversite mezunu (%47,44) ve 119'u yüksek lisans veya doktora yapmıştır (%20,82).

Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmada kullanılan ölçeğin geliştirilme süreci birkaç temel aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, sosyal hizmet konusuna dair kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve sosyal hizmet algısını ölçmeye yönelik uygun 26 farklı madde belirlenmiştir. İkinci aşamada, belirlenen maddeler dil açısından alanında uzman iki Türkçe öğretmenine yönlendirilmiş ve maddeler üzerinde teknik iyileştirmeler yapılmıştır. Üçüncü aşamada, uzman görüşlerine başvurularak maddelerin kapsam geçerliği değerlendirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu aşamada farklı illerdeki üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde görevli 10 öğretim üyesine (4 profesör, 3 doçent, 3 doktor öğretim üyesi) mail ortamında ulaşılarak araştırmacı tarafından hazırlanan uzman görüşü formu kendilerine ulaştırılmış ve çalışma ile ilgili kapsamlı bir bilgi metni mailin içeriğinde sunulmuştur. Uzmanlardan alınan geri dönüşler dikkate alınarak madde havuzu üzerinde değerlendirme yapılmış ve havuzda yer alan madde sayısı 24'e düşürülmüştür. Dördüncü aşamada, ölçeğin pilot uygulaması gerçekleştirilmiş ve ön analizler yapılmıştır. Bu kapsamda yüz yüze bir yöntem uygulanarak 120 kişiye ulaşılmıştır. Ölçek geliştirme çalışmalarında pilot uygulama için 30–200 arası örneklem yeterli kabul edildiği ve örneklem büyüklüğünün genellikle madde sayısının en az 3–5 katı olacak şekilde belirlenmesinin önerildiği belirtilmektedir (DeVellis ve Thorpe, 2021). Bu çalışmada pilot uygulamada yer alan 120 katılımcı, oluşturulan 24 maddelik ölçek için madde sayısının yaklaşık beş katına karşılık geldiğinden pilot çalışma açısından yeterli bir örneklem büyüklüğü sağlamaktadır. Elde edilen sonuçlar SPSS programına aktararak güvenilirlik değerleri incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda pilot uygulama sonucu elde edilen verilerin güvenilirliğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,95 olarak saptanmıştır. Cronbach's Alpha katsayısının 0,70 ve üzeri değerler alması ölçeklerin iç tutarlılığı açısından kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyi olarak değerlendirilmektedir (Aksayan ve Gözüm, 2002). Bu bağlamda elde edilen 0,95'lik değer, ölçeğin pilot uygulama aşamasında yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Beşinci aşamada, belirlenen 24 maddeyle ana veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte 573 kişiden veri toplanılmış ve maddelere ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı (0,971) dikkate alınarak örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu kanaatine varılmıştır. Son olarak, ölçeğin yapı geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş; açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanarak ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Bu süreç sonunda, 18 maddelik sosyal hizmet algısını ölçebilecek nitelikte 5'li likert tipi ters soru içermeyen bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu ölçme aracının adı, Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği (SHAÖ)'dir.

Veri Toplama Süreci

Çalışmanın veri toplama süreci başlatılmadan önce (pilot uygulama dâhil) araştırmanın etik açıdan uygunluğunun kontrolünün sağlanması amacıyla X Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'na başvuruda bulunulmuş ve 05.01.2024 tarih ve 124855 sayı numarasıyla etik onay alınmıştır. Etik onay alınmasından sonra pilot uygulama için ulaşılabilirlik de dikkate alınarak Muş, Bitlis, Van, Hakkâri, Bingöl illerinde yüz yüze bir yöntem izlenerek 120 kişiye ulaşılmış ve pilot uygulama süreci tamamlanarak veriler SPSS programına aktarılmıştır.

Çalışmanın ana uygulaması kapsamında ise ölçme aracı Google Formlara aktarılmış ve bağlantı linki oluşturulmuştur. Bu link araştırmacıların da bağlantıları kullanılarak Türkiye'nin 7 coğrafi

bölgesinde yer alan illerdeki kişilere yönlendirilmiş ve katılımcıların Google Formu doldurmaları sağlanmıştır. Aynı zamanda araştırmacılar sosyal medya araçları (Instagram, WhatsApp, Facebook) üzerinden de paylaşım yaparak gönüllü katılımcıların araştırmaya dâhil olmalarını sağlamıştır. Nihai süreçte eksik doldurulan 7 anket elenmiş ve toplam 573 katılımcıyla veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler, ön düzenlemeler yapıldıktan sonra SPSS 27.0 paket programına aktarılmış ve analizler için uygun hale getirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla öncelikle Cronbach's Alpha katsayısı incelenmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla genellikle açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin birlikte kullanılması önerilmektedir. Bu süreçte öncelikle ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), ardından elde edilen yapının doğrulanması amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmaktadır (Orçan, 2018). Bu doğrultuda çalışmada yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla AFA ve DFA gerçekleştirilmiştir. AFA sırasında veriler, KMO ve Bartlett's Test of Sphericity gibi istatistiksel değerlerle analiz edilmiştir. DFA içinse elde edilen veriler SPSS üzerinden AMOS 24.0 programına aktarılmış ve uygunluk testleri yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde '*Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği*' ile ilgili gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Geçerlik

Açımlayıcı Faktör Analizi

Bu çalışmada, sosyal hizmet algısını ölçmeye yönelik geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. İlk olarak, verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla KMO katsayısı hesaplanmış ve 0,971 olarak bulunmuştur. Bu değer 1'e yakın olması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ve örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir (Tabachnick vd., 2013). KMO katsayısının 0,90 ve üzeri olması, mükemmel uygunluk olarak kabul edilmektedir (Hair vd., 1995). Bu bağlamda elde edilen 0,971'lik KMO değeri, örneklem yeterliliğinin oldukça yüksek olduğunu ve maddeler arasındaki ortak varyansın faktör analizi için güçlü bir yapı sunduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett's Test of Sphericity sonucunda elde edilen ki-kare değeri anlamlı bulunmuş ($\chi^2=8826,94$, $p < 0,001$), bu da verilerin faktör analizine uygun olduğunu ve değişkenler arasında yeterli düzeyde korelasyon bulunduğunu göstermektedir. Bartlett testinin anlamlı çıkması, korelasyon matrisinin birim matris olmadığını ve maddeler arasında faktörleşmeyi destekleyecek düzeyde anlamlı ilişkiler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, hem KMO katsayısı hem de Bartlett testi sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, veri setinin Maximum Likelihood yöntemiyle gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi için güçlü bir istatistiksel zemin sunduğu söylenebilir.

Tablo 1. *Ölçeğin faktör yapısı ve yük değerleri*

Madde No	Yeni Madde No	Faktör Yükleri	Madde No	Yeni Madde No	Faktör Yükleri	Madde No	Yeni Madde No	Faktör Yükleri
15	1	0,847	7	7	0,812	1	13	0,748
13	2	0,845	14	8	0,811	5	14	0,745
8	3	0,841	9	9	0,805	3	15	0,731
17	4	0,831	12	10	0,805	4	16	0,722
18	5	0,822	16	11	0,793	11	17	0,722
6	6	0,818	10	12	0,784	2	18	0,720

*Çıkarım Yöntemi: Maximum Likelihood

Faktör analizinde kullanılan çıkarım yöntemi "Maximum Likelihood" (*En Yüksek Olabilirlik*) olmuştur. Bu yöntem, verilerin normal dağıldığı varsayımıyla çalışır ve diğer yöntemlere göre daha güçlü istatistiksel tahminler sunar (Jöreskog, 1969). Bu doğrultuda gerçekleştirilen analizde, ölçeği oluşturan 18 maddenin tamamının tek bir faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Bu faktörün Eigen Value (Öz değer) değerinin 11,612 olduğu ve tüm maddelerin tek bir yapı içinde sosyal hizmet algısını ölçtüğünü göstermektedir. Maddelerin faktör yükleri 0,72-0,85 arasında değiştiği ve tüm maddelerin faktör yüklerinin yeterli düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1). Özellikle yüksek faktör yüklerine sahip maddelerin sosyal hizmetin temel mesleki işlevlerini ve toplumsal rolünü yansıtan ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bu maddeler; sosyal hizmet mesleğinin kuramsal temeli, disiplinlerarası yapısı, sosyal adalet anlayışı ve toplumsal sorunların çözümüne katkısı gibi sosyal hizmetin temel özelliklerini ölçmektedir. Analize dair sonuçlar, tek faktörlü yapının, ölçeğin sosyal hizmet algısını yeterli ve bütüncül bir şekilde açıkladığını ortaya koymaktadır.

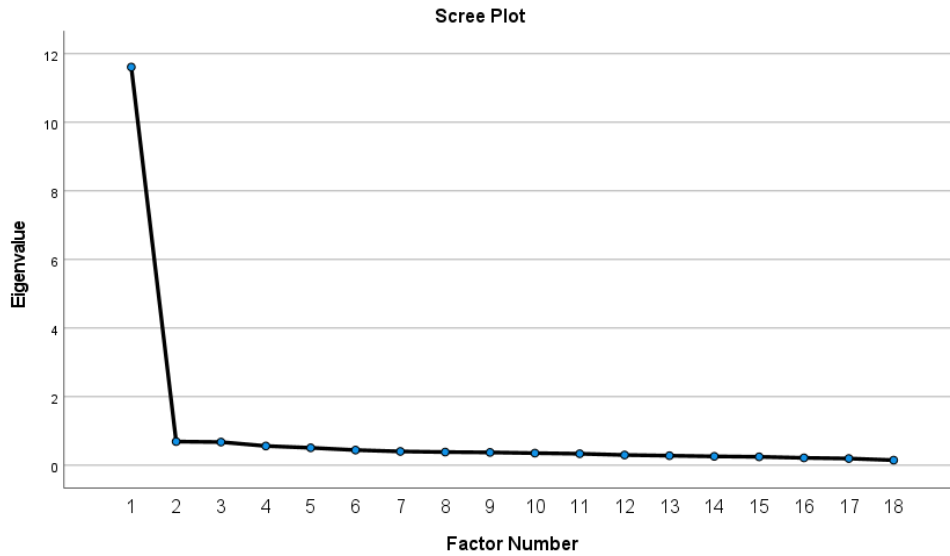
Tablo 2. Açıklanan toplam varyans değerleri

Madde	Başlangıç Özdeğerleri			Toplam Faktör Yükleri		
	Toplam	Varyans (%)	Kümülatif (%)	Toplam	Varyans (%)	Kümülatif (%)
Madde 1	11,612	64,509	64,509	11,240	62,443	62,443
Madde 2	0,691	3,841	68,350			
Madde 3	0,677	3,760	72,110			
Madde 4	0,562	3,125	75,235			
Madde 5	0,510	2,832	78,067			
Madde 6	0,444	2,464	80,531			
Madde 7	0,404	2,242	82,773			
Madde 8	0,386	2,142	84,915			
Madde 9	0,375	2,084	86,999			
Madde 10	0,354	1,969	88,968			
Madde 11	0,337	1,871	90,839			
Madde 12	0,300	1,666	92,506			
Madde 13	0,280	1,554	94,060			
Madde 14	0,260	1,444	95,504			
Madde 15	0,247	1,370	96,874			
Madde 16	0,216	1,201	98,075			
Madde 17	0,197	1,095	99,170			
Madde 18	0,149	0,830	100,000			

Açıklanan toplam varyans oranı % 62,443 olarak hesaplanmış olup, bu oran ölçeğin sosyal hizmet algısını ölçmede yeterli açıklayıcılığa sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 2). Sosyal bilimler alanında geliştirilen ölçeklerde açıklanan toplam varyans oranının genellikle %40–%60 aralığında olması kabul edilebilir bir düzey olarak değerlendirilmektedir (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Bu bağlamda, bu çalışmada elde edilen %62,443'lük açıklanan varyans oranının literatürde önerilen eşik değerlerin üzerinde olduğu ve geliştirilen ölçeğin ölçtüğü yapıyı güçlü bir biçimde temsil

ettiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin sosyal hizmet algısına yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin tek boyutlu yapıda olduğu yamaç grafiği ile de desteklenmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Ölçeğin faktör yapısına ilişkin yamaç grafiği

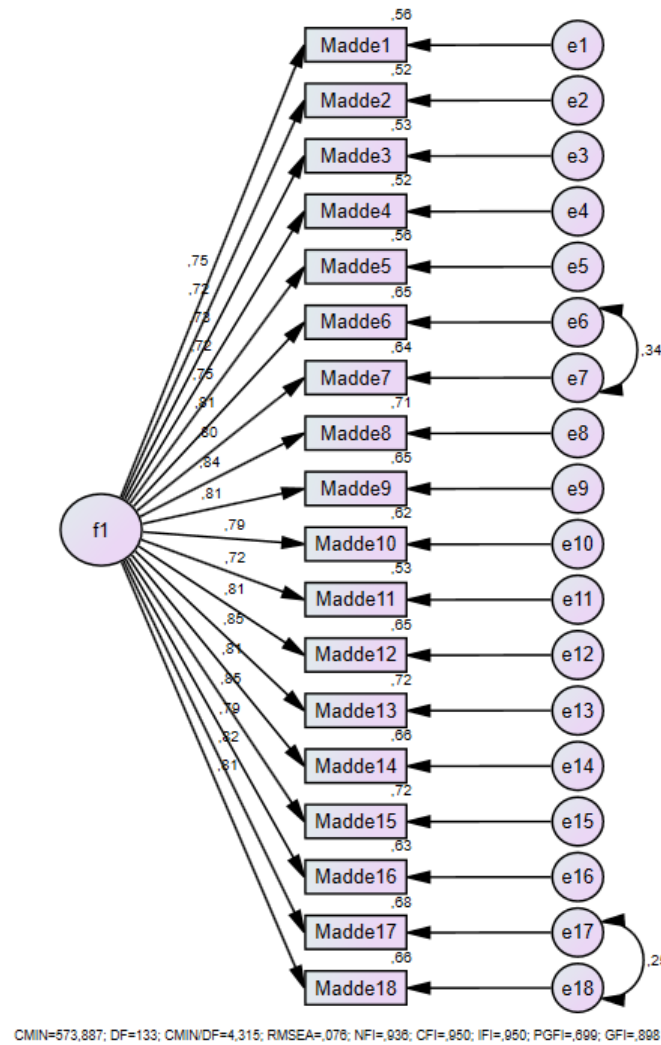
Şekil 1'de yer alan yamaç grafiğinden de görüldüğü üzere, 18 maddeyi içeren ölçek için yalnızca bir faktörün özdeğeri 1'in üzerinde yer almakta ve bu faktör açık bir şekilde diğerlerinden ayrılmaktadır. Birinci faktörün özdeğeri yaklaşık 11,240 olarak hesaplanmıştır. Yamaç grafiği, tek faktörlü bir yapının ölçek için en uygun çözüm olduğunu, dolayısıyla da sosyal hizmet algısının tek bir boyut altında başarılı bir şekilde ölçüldüğünü göstermektedir.

Açımlayıcı Faktör Analizi'nin model uyumunu değerlendirmek için Goodness-of-fit testi gerçekleştirilmiştir. Test sonucunda ki-kare değeri ($\chi^2=662,589$, $p < 0,001$) olarak bulunmuş ve bu değer anlamlıdır. Bu sonuç, modelin verilerle iyi bir uyum sağladığını göstermektedir (Anderson ve Gerbing, 1984). Yani, ölçeğin tek faktörlü yapısının sosyal hizmet algısını yeterli düzeyde temsil ettiği sonucuna varılabilir. Bu bulgu, modelin verilerin yapısına uygun olduğunu ve modelde dikkate alınan maddelerin ölçtükleri yapı ile uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Bu çalışmada, sosyal hizmet algısını ölçen 18 maddelik ölçeğin tek faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla AMOS programı aracılığıyla DFA uygulanmıştır. Şekil 2'de yer alan doğrulayıcı faktör analizi modeline göre maddelerin faktör yükleri 0,50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Faktör yüklerinin kabul edilebilir bir düzeyde olması, maddelerin faktörle güçlü ilişkiler gösterdiğini ifade etmektedir (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Bu da ölçeğin sosyal hizmet algısını tek faktör altında ölçme amacına uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda modelde her maddeye ilişkin hata terimleri (e1-e18) genelde düşük seviyelerde olup, modelin uyumunu olumsuz etkilememektedir. Madde 6 ve Madde 7 arasında gözlemlenen hata terimi korelasyonu, 0,34; Madde 17 ve Madde 18 arasında gözlemlenen hata terimi korelasyonu ise 0,25 olarak saptanmıştır. Bu değerler bu maddeler arasında belirli bir ortak varyans olabileceğini ve birbirine daha yakın ölçümler sunabileceğini göstermektedir.

Şekil 2. DFA faktör yük değerleri

Modelin genel uyumunu değerlendirmek için çeşitli uyum iyiliği indeksleri kullanılmıştır: Model veri uyumunun uygun olması için χ^2/sd , RMSEA, NFI, CFI, IFI, PGFI, GFI gibi bazı değerlerin de kabul edilebilir bir düzeyde olması beklenmektedir (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Yapılan analizde uyum indexleri, $\chi^2/sd=4,315$; RMSEA=0,076; NFI=0,936; CFI=0,950; IFI=0,950; PGFI=0,699; GFI=0,898 olarak saptanmıştır. RMSEA değerinin 0,076 olması literatürde kabul edilen 0,05–0,08 aralığı içerisinde yer almakta ve modelin kabul edilebilir bir uyum düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu değerler DFA açısından yeterli bir düzeyde olup modeli doğrulamakla birlikte ölçeğin sosyal hizmet algısını tek bir faktör altında başarılı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla yapılan analizde, Cronbach's Alpha katsayısı 0.967 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha katsayısı, ölçeğin iç tutarlılığını ve maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren bir güvenilirlik ölçütüdür (Vaske vd., 2017). Genellikle 0.70 ve üzeri değerler kabul edilebilir güvenilirlik düzeyini gösterirken, 0.90 ve üzeri değerler yüksek düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir. Bu bağlamda, elde edilen 0.967'lik Cronbach's Alpha katsayısı, ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu ve maddeler arasında güçlü bir iç tutarlılık bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin madde ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. Analiz sonucunda maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerlerinin 0,711 ile 0,828 arasında değiştiği görülmüştür. Literatürde bu değerlerin 0,30'un üzerinde olması maddelerin ölçülen yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin sosyal hizmet algısı yapısı ile yüksek düzeyde

tutarlı olduğunu ve ölçeğin iç tutarlılığını desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, ölçeğin sosyal hizmet algısını güvenilir bir şekilde ölçtüğünü ve maddelerinin birbiriyle uyumlu olduğunu desteklemektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, 18 yaş üstü bireylerin sosyal hizmete yönelik algılarını değerlendirmek amacıyla 18 maddeden oluşan, ters soru içermeyen 5'li Likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Sosyal hizmet algısını ölçmeye yönelik olarak oluşturulan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri başarıyla gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin sosyal hizmet algısını değerlendirmede yeterli bir ölçüm aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan analizler, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik bakımından yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçlarına göre yüksek KMO katsayısı, örneklemin faktör analizi için uygun olduğunu ve ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir. Ayrıca, Bartlett's Testi'nin anlamlı sonuçları, veriler arasında yeterli düzeyde korelasyon bulunduğunu ve faktör analizine uygun bir yapının mevcut olduğunu doğrulamaktadır. Tek faktörlü yapının Eigen değeri ve açıklanan varyans oranı ise ölçeğin sosyal hizmet algısını başarıyla ölçtüğünü desteklemektedir. Literatürde ölçek geliştirme çalışmalarında açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin birlikte kullanılmasının yapı geçerliliğinin ortaya konulması açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Bu doğrultuda elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin kuramsal yapıyla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla yapılan Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin tek faktörlü yapısının sağlam ve tutarlı olduğunu teyit etmektedir. Faktör yüklerinin tamamının yeterli seviyede olması, ölçek maddelerinin hedeflenen yapıyı başarılı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bunun yanı sıra, modelin uyum iyiliği indekslerinin yeterli düzeyde bulunması, ölçeğin model ile veri arasında güçlü bir uyum sağladığını desteklemektedir. Bu bulgular, sosyal hizmet algısını tek bir faktör altında değerlendirerek ölçeğin bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik analizlerinde elde edilen Cronbach's Alpha katsayısı, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu değer, ölçeğin sosyal hizmet algısını güvenilir bir şekilde değerlendirdiğini ve maddeler arasında güçlü bir içsel uyum sağlandığını doğrulamaktadır. Literatürde yer alan benzer ölçeklerde de bu düzeyde yüksek güvenirlik katsayısının kabul gördüğü bilinmektedir. Ölçek geliştirme çalışmalarında güvenirlik ve geçerlik analizlerinin birlikte değerlendirilmesi, ölçme aracının bilimsel niteliğinin ortaya konulması açısından kritik bir aşama olarak kabul edilmektedir (Ercan ve Kan, 2004). Bu nedenle, geçerlik ve güvenirlik açısından değerlendirildiğinde, bu ölçek literatürdeki benzer çalışmalara kıyasla oldukça başarılı sonuçlar sunmaktadır. Elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin sosyal hizmet algısını etkili bir biçimde ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada, sosyal hizmete yönelik algıyı değerlendirmede geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarının sınırlı olduğu göz önünde bulundurularak, mevcut çalışmanın literatüre katkı sağlama potansiyeli tartışılmaktadır. Literatürde sosyal hizmet algısına dair ölçeklerin çoğunlukla yalnızca sosyal hizmetin belirli yönlerine odaklandığı bilinmektedir. Türkiye'de farklı alanlarda gerçekleştirilen ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelendiği araştırmalar, geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının geliştirilmesinin sosyal bilimlerde bilimsel bilgi üretimi açısından önemli bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır (Güvendir Acar ve Özer Özkan, 2015). Örneğin, Bolgün ve arkadaşları (2017), Manisa'da toplumun sosyal hizmet mesleğine ilişkin farkındalığını ve tutumunu incelerken, Karaca ve Gökçek-Karaca (2016) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Bölümüne Yönelik Tutum Ölçeği sosyal hizmet öğrencilerinin bölümlerine yönelik tutumlarını ölçmektedir. Ayrıca, Akıncı ve arkadaşlarının (2023) Sosyal Hizmet Mesleğinde Algılanan Yetkinlik Ölçeği sosyal hizmet uzmanlarının yetkinlik algılarını değerlendirirken, diğer ölçek çalışmaları da sosyal hizmetin belirli boyutlarına odaklanmaktadır. Kalaycı-Kırlioğlu ve arkadaşlarının (2020) Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği, Kırlioğlu ve Karakuş'un (2019) Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kişisel ve Mesleki Güç Algıları Ölçeği gibi ölçekler ise sosyal hizmeti uygulayıcılar açısından ele almaktadır. Benzer şekilde sosyal bilimler alanında geliştirilen ölçek çalışmalarının ölçme aracının kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve

güvenirliğini sistematik biçimde ele aldığı görülmektedir (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014). Bu çalışmalara kıyasla, geliştirilen ölçek sosyal hizmet algısının geniş bir kapsamda ele alınmasına olanak sağlamaktadır.

Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği, sosyal hizmet algısının bireysel ve toplumsal düzeydeki algısını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Literatürde Kalaycı Kırlioğlu ve Kırlioğlu'nun (2021) Sosyal Hizmet Uzmanlarının Engelliğe İlişkin Tutumları Ölçeği; Tuncay ve Duyan'ın (2015) Geriatrik Sosyal Hizmet Yetkinlik Ölçeği ve Apak'ın (2018) Sosyal Hizmet Uygulamasında Din ve Maneviyatın Rolü (SHUDMR) Ölçeği gibi sosyal hizmeti çeşitli açılardan inceleyen ölçek çalışmaları mevcut olmakla birlikte, bu ölçeklerin kapsamı toplumun sosyal hizmete yönelik algısını ölçmede yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, geliştirilen yeni ölçek, sosyal hizmetin toplum içindeki algısını farklı boyutlarıyla ele alarak sosyal hizmetin genel algısını yansıtan geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı ihtiyacını karşılamayı hedeflemektedir. Mevcut boşluğu dolduran bu çok boyutlu ölçek, sosyal hizmetin bireyler ve toplum üzerindeki geniş kapsamlı etkisini belirlemek için literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır.

Araştırma bulgularına dayanarak, geliştirilen ölçeğin sosyal hizmet mesleği ve eğitime yönelik uygulamalarda önemli katkılar sağlayabileceği öngörülmektedir. Ölçek, farklı sosyo-demografik gruplarda uygulanarak sosyal hizmet algısındaki farklılıkları incelemeye olanak tanıyabilir. Özellikle sosyal hizmet öğrencileri ve uzmanları üzerinde yapılan uygulamalar, mesleki algıyı geliştirmek ve sosyal hizmetin toplumsal algısını daha iyi anlamak açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir. Eğitim kurumları da öğrencilerin sosyal hizmete ilişkin tutumlarını belirlemek ve bu doğrultuda eğitim programları geliştirmek için bu ölçeği kullanabilir. Bu durum eğitim ve öğretim politikalarının gelişimine katkıda bulunabilir. Eğitim politikalarının yanı sıra sosyal hizmet politikaları ve uygulamaları geliştirilirken halkın bu alana yönelik algıları da dikkate alınmalıdır. Halkın sosyal hizmete yönelik algısını anlamak, bu alandaki politikaların daha etkin bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Özellikle sosyal hizmetin toplumdaki rolünün daha iyi anlaşılması, hem hizmet sunucular hem de hizmetten faydalananlar açısından önemli farkındalıklar yaratabilir. Bu bağlamda, sosyal hizmet politikaları halkın ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun şekilde yeniden şekillendirilebilir ve toplumda sosyal hizmetin önemi hakkında daha güçlü bir bilinç oluşturulabilir. Ölçeğin farklı ülkelerde uygulanması ise uluslararası karşılaştırmalı çalışmalar için zemin hazırlayarak, sosyal hizmet alanında küresel bir perspektif geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle araştırma kesitsel bir tasarımla yürütüldüğü için ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendiren test-tekrar test güvenilirliği incelenememiştir. Ayrıca veri toplama süreci gönüllü katılım esasına dayandığından örneklem olasılıklı olmayan bir yapıya sahiptir ve bu durum bulguların genellenebilirliğini sınırlayabilir. Gelecek çalışmalarda ölçeğin farklı örneklemelerde ve farklı zaman aralıklarında uygulanması, ölçeğin aracının güvenilirlik ve geçerlik özelliklerinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, 18 yaş üstü bireylerin sosyal hizmete yönelik algılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen 18 maddelik Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamayı başarmış; böylelikle literatürdeki sınırlı kapsamlı ölçüm araçlarına bütüncül bir alternatif sunmuştur. Geliştirilen ölçek, sosyal hizmet algısını bireysel ve toplumsal düzeyde değerlendirebilme potansiyeline sahiptir ve sosyal hizmetin toplumdaki genel algısını farklı açılardan yansıtarak bu alandaki önemli bir ölçüm ihtiyacını karşılamaktadır. Geçerlik analizlerinde elde edilen güçlü yapı ve güvenilirlik katsayıları, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve sosyal hizmet algısını güvenilir bir şekilde ölçebileceğini göstermiştir. Sonuçlar, bu ölçeğin sosyal hizmet politikaları, eğitim uygulamaları ve toplumsal farkındalık programları gibi çeşitli alanlarda kullanılabilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır. Bu ölçek, 18 yaş ve üzerindeki bireylere uygulanabilir şekilde tasarlanmıştır. Toplam puanın artması, bireylerin sosyal hizmete yönelik olumlu bir algıya sahip olduklarını göstermektedir. Bu, sosyal hizmetin

toplumda değerli ve gerekli bir meslek olarak algılandığını, bireylerin bu alana güven duyduklarını ve sosyal adalet konusundaki katkılarını takdir ettiklerini işaret eder. Ölçek, sosyal hizmet öğrencileri, sosyal hizmet uzmanları, genel halk ve sosyal hizmete ilişkin tutum ve algıları değerlendirilmek istenen diğer gruplarda kullanılabilir.

Öneriler:

- Ölçeğin, sosyal hizmet mesleği ile ilgili algıların değerlendirilmesine yönelik uygulamalarda kullanılması, özellikle eğitim kurumları, sosyal hizmet kurumları ve kamu politikası geliştirme süreçlerinde anlamlı veriler sağlayabilir. Sosyal hizmet öğrencileri ve uzmanları üzerinde yapılacak uygulamalar, mesleki algıyı güçlendirmek ve toplumsal farkındalığı artırmak açısından değerlidir.
- Eğitim kurumlarında sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmete yönelik algılarını anlamak amacıyla kullanılabilecek bu ölçek, eğitim programlarının geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu doğrultuda, sosyal hizmet eğitimi, öğrencilerin mesleklerine dair daha güçlü bir bağ geliştirmelerine yönelik olarak şekillendirilebilir.
- Sosyal hizmet politikalarının geliştirilmesinde toplumun sosyal hizmete yönelik algısının dikkate alınması önerilmektedir. Bu ölçek, sosyal hizmetin toplumdaki önemini daha iyi anlamak ve hizmet sunumunda toplumsal beklentilere uygun düzenlemeler yapmak amacıyla politika belirleyiciler için bir rehber işlevi görebilir.
- Ölçeğin farklı ülkelerde uygulanması, sosyal hizmet algısının uluslararası düzeyde anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Bu durum, sosyal hizmet alanında küresel karşılaştırmalar yapılmasını mümkün kılacak ve çeşitli ülkelerde sosyal hizmet algılarının karşılaştırmalı olarak analiz edilmesine olanak tanıyacaktır.
- Bu ölçek geliştirme çalışmasının bulgularını daha da derinleştirmek adına, ölçeğin farklı sosyo-demografik gruplarda uygulanarak sosyal hizmet algısındaki farklılıkların incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca, geliştirilen ölçeğin farklı kültürlerde geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek amacıyla uyarlama çalışmalarının yapılması, ölçeğin genel geçerliliğini artırabilir.

Bu öneriler doğrultusunda geliştirilen Sosyal Hizmet Algısı Ölçeği, sosyal hizmet alanında kapsamlı bir algı ölçümü sağlayarak, sosyal hizmetin toplumdaki rolünü anlamak ve geliştirmek için önemli bir kaynak teşkil edecektir.

KAYNAKLAR

- Acar Güvendir, M., & Özer Özkan, Y. (2015). Türkiye'deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarlama konulu makalelerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52),23-33. <https://doi.org/10.17755/esosder.54872>
- Akıncı, H., Kırlioğlu, M. ve Çelik, R. (2023). Sosyal hizmet mesleğinde algılanan yetkinlik: bir ölçek geliştirme çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(4), 743-769. <https://doi.org/10.33417/tsh.1150223>
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49, 155-173. <https://doi.org/10.1007/BF02294170>
- Apak, H. (2018). Sosyal Hizmet Uygulamasında Din ve Maneviyatın Rolü (SHUDMR) Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 1889-1903.
- Aksayan, S. & Gözüm, S. (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 4(1), 9-14.
- Berg-Weger, M. (2019). *Social work and social welfare: An invitation*. Routledge.

- Bolgün, C., Şahin, F., & Baydur, H. (2017). Manisa’da toplumun sosyal hizmet mesleğine ilişkin farkındalığı ve tutumu: Karşılaştırmalı bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(2), 27-49.
- DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development: Theory and applications* (5th ed.). Sage publications.
- Ercan, G. & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-6.
- Güzel, B., & Buz, S. (2019). “Yeşil” yoksulluk, çevresel adalet ve sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), 1052-1069.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1995). *Multivariate data analysis* (4th ed.). Prentice Hall.
- Jöreskog, K. G. (1969). A general approach to confirmatory maximum likelihood factor analysis. *Psychometrika*, 34(2), 183-202. <https://doi.org/10.1007/BF02289343>
- Kalaycı Kırlioğlu, H. İ. & Kırlioğlu, M. (2021). Sosyal hizmet uzmanlarının engelliliğe ilişkin tutumları ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 771-786. <https://doi.org/10.33417/tsh.875472>
- Kalaycı-Kırlioğlu, H.İ., Daşbaşı, S. & Karakuş, Ö. (2020). Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 793-822. <https://doi.org/10.33417/tsh.664442>
- Karaca, E., & Gökçek-Karaca, N. (2016). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin bölümlerine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik ölçek çalışması. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 16-22. <https://doi.org/10.21733/ibad.38>
- Kırlioğlu, M. & Karakuş, Ö. (2019). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kişisel ve Mesleki Güç Algıları Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 88-120.
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Koyuncu, İ., & Kılıç, A. F. (2019). Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanımı: Bir doküman incelemesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198). <https://doi.org/10.15390/EB.2019.7665>
- Küçükali, A. & Özmen, K. (2020). Dezavantajlı / risk altındaki gruplara yönelik sosyal hizmetler. Ed. Hüseyin Doğan. *Sosyal hizmette dezavantajlı / risk altındaki gruplar içinde* (ss. 9-22). Nika Yayınevi.
- Manterola, C., Cartes-Velásquez, R., Burgos, M. E., Sanhueza, A., Otzen, T., & Mincir Group (Methodology for Research in Surgery). (2018). Development and Initial Validation Of A Scale To Measure Methodological Quality in Diagnostic Accuracy Studies. The Mincir Proposal. *International Journal of Morphology*, 36(2), 743-749.
- Mavili, A., Kesen, N. F., & Daşbaşı, S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 33. <https://doi.org/10.21560/spcd.19507>
- Orçan, F. (2018). Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi: İlk hangisi kullanılmalı?. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 9(4), 413-421. <http://doi.org/10.21031/epod.394323>
- Payne, M. (2020). *Modern social work theory*. Bloomsbury Publishing.
- Reisch, M., Ife, J., & Weil, M. (2013). Social justice, human rights, values, and community practice. *The handbook of community practice*, 73-103.
- Rogowski, S. (2020). *Social work: The rise and fall of a profession?*. Policy Press.
- Rumping, S., Boendermaker, L., & de Ruyter, D. J. (2019). Stimulating interdisciplinary collaboration among youth social workers: A scoping review. *Health & Social Care in the Community*, 27(2), 293-305. <https://doi.org/10.1111/hsc.12589>
- Selcik, O., & Güzel, B. (2016). Sosyal hizmet mesleğinin çalışma alanı ve sosyal hizmet uygulamasının Türkiye ölçeğinde değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 9(46), 461-469.

- Sheafor, B., & Horejsi, C. (2012). *Sosyal Hizmet Uygulaması*. Nika Yayınevi.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Tuncay, T., & Duyan, V. (2015). Turkish adaptation of the Geriatric Social Work Competency Scale in a group of social work bachelor students. *Turkish Journal of Geriatrics*, 18(1), 60-67.
- Vaske, J. J., Beaman, J., & Sponarski, C. C. (2017). Rethinking internal consistency in Cronbach's alpha. *Leisure Sciences*, 39(2), 163-173. <https://doi.org/10.1080/01490400.2015.1127189>

Extended Abstract

The purpose of this study is to develop a valid and reliable measurement tool, the "Perception of Social Work Scale" (SHAÖ), to assess public perception of social work. Social work serves a vital social function as a discipline aimed at improving the quality of life for individuals and communities (Sheafor & Horejsi, 2012). How social work is perceived by society is crucial for the profession's effectiveness and its broader acceptance (Rogowski, 2020). A positive societal perception of social work enhances the value of the profession and significantly influences public attitudes and expectations toward social work practices (Bolgün et al., 2017). However, the lack of valid and reliable tools to measure perceptions of social work limits perception research in the field. Scale studies conducted in the literature on the perception of social work generally aim to assess the awareness and attitudes of society towards the social work profession and its practices. However, the number of studies in this area is quite limited, and the existing research typically focuses on various dimensions of social work. For example, the study conducted by Bolgün et al. (2017) in Manisa examines society's awareness of and attitudes towards the social work profession, providing important findings on this subject. Similarly, the Scale of Attitude towards Social Work Department, developed by Karaca and Gökçek-Karaca (2016), focuses on measuring the attitudes of social work students towards their department, making a significant contribution to understanding students' perceptions of their profession. The Perceived Competencies in The Social Work Profession Scale, developed by Akıncı et al. (2023), serves as a tool for measuring social workers' perceptions of their professional competence. On the other hand, the Professional Suitability Scale in Social Work Practice, developed by Kalaycı-Kırlioğlu et al. (2020), is used as a measurement tool to assess the professional suitability of social workers. Additionally, the Social Workers' Perceptions of Personal and Professional Power Scale, developed by Kırlioğlu and Karakuş (2019), was designed to understand social workers' perceptions of personal power and professional identity. This scale provides a valuable resource for analyzing how personal and professional identities are shaped. Furthermore, the Social Worker's Attitudes toward Disability Scale, developed by Kalaycı Kırlioğlu and Kırlioğlu (2021), focuses on measuring social workers' attitudes towards disability, while the Geriatric Social Work Competency Scale, developed by Tuncay and Duyan (2015), was designed to assess competence in social work practices aimed at elderly individuals. Apak's (2018) Scales on the Role of Religion and Spirituality in Social Service Practice (SHUDMR) are also important tools for evaluating the role of religion and spirituality in social work practice. All these studies provide important scales developed to understand and assess various aspects of social work practices and professional perceptions, highlighting different dimensions of the social work profession. This study, however, aims to fill a significant gap in the literature by developing a scale that can comprehensively evaluate society's perception of social work from a multidimensional perspective. This study is a methodological research conducted to develop a new scale for assessing perceptions of social work. The sample group consisted of 573 individuals aged 18 and over. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed using SPSS and AMOS software for data analysis. The scale development process was carried out in several stages: first, a comprehensive literature review was conducted, and 26 items were identified to measure perceptions of social work. These items were reviewed by experts in the field to ensure content validity. During the pilot study phase, validity and reliability analyses were performed on data collected from 120 participants, with the Cronbach's Alpha coefficient found to be 0.95. In the final application, data were collected from 573 individuals, and as a result of the analyses, the scale was refined to an 18-item structure. EFA and CFA were conducted to determine the construct validity of the scale. The EFA results indicated that the scale exhibits a unidimensional structure and successfully measures the perception of social work. The KMO coefficient of 0.971, the significant results from Bartlett's Test of Sphericity, and high factor loadings confirm the construct validity of the scale. CFA results also supported the unidimensional structure, demonstrating a good fit with the data. The reliability analysis yielded a Cronbach's Alpha coefficient of 0.967, indicating high internal consistency for the scale. The developed Perception of Social Work Scale (SHAÖ) stands out as a valid and reliable tool for measuring the perception of social work under a single factor. EFA and CFA results indicate that the unidimensional structure of the scale is sufficient for a comprehensive assessment of social work perception. Factor loadings of the items range from 0.72 to 0.85, with an explained variance rate of 62.44%. The Eigenvalue for the unidimensional structure was calculated as 11.612. The Cronbach's Alpha reliability

coefficient of 0.967 demonstrates the high internal consistency and reliability of the scale. As a result of this study, a valid and reliable 18-item scale has been developed to assess the perception of social work within society. This scale, addressing aspects such as the role, impact, and value of social work in society, provides a comprehensive tool for measuring public perceptions of the social work profession. It is believed that the perception of social work influences the public's approach to social work practices. Therefore, a better societal understanding of social work is essential for enhancing the profession's effectiveness and raising social work awareness. While most existing scales in the literature focus on specific aspects of social work perception, this newly developed scale offers a more comprehensive assessment by approaching social work perception from a multidimensional perspective. The findings of this study have the potential to contribute to the development of social work policies and educational programs. By applying the scale to social work students, professionals, and the general public, it can enable examination of differences in social work perception across various demographic groups. Social work students, for example, can use this scale within their educational programs to assess their attitudes and perceptions toward the profession; this could aid in advancing social work education and reshaping curricula. Educators and policymakers may use this scale to better understand perceptions of social work and make adjustments aligned with societal expectations, thereby emphasizing the social contributions of the profession more effectively. The developed scale contributes to the literature as a multifaceted tool for assessing perceptions of social work. It is applicable for evaluating social work perceptions across different demographic groups, raising social awareness, and enhancing the effectiveness of social work. Additionally, the scale can be adapted to different cultures for validity and reliability studies, contributing to the comparison of social work perceptions at an international level. In conclusion, the Perception of Social Work Scale (SHAÖ) offers a reliable tool for understanding the role of social work in society and measuring public perceptions, serving as an important resource for social work policies, educational practices, and public awareness initiatives.

EK: SOSYAL HİZMET ALGISI ÖLÇEĞİ

No	Madde	Hiç Katlıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Tamamen Katlıyorum
1	Sosyal hizmet mesleğinin kendi teori ve araştırma bilgisi vardır.					
2	Sosyal hizmet mesleği kendi alan bilgisinin yanında diğer alanların bilgi birikiminden faydalanır.					
3	Sosyal hizmet psikolojiden/sosyolojiden farklı bir disiplindir.					
4	Sosyal hizmet disiplininin uygulayıcıları sosyal çalışmacılar/sosyal hizmet uzmanlarıdır.					
5	Sosyal hizmet alanında her türlü adaletsizlikle mücadele edilir.					
6	Sosyal hizmet alanı içerisinde toplumsal sorunlara dikkat çekilmektedir.					
7	Sosyal hizmet alanı sadece teorik bilgilerle sınırlı değil, aynı zamanda uygulama sürecini de barındırmaktadır.					
8	Sosyal hizmetin mesleki uygulamaları insanların güçlenmesine katkı sağlamaktadır.					
9	Sosyal hizmet alanında çocuk, kadın, engelli, yaşlı, göçmen gibi dezavantajlı gruplara destek verilmektedir.					
10	Sosyal hizmet alanında bireylere ekonomik ve psikososyal destekler sağlanmaktadır.					
11	Sosyal hizmet mesleğinin kaynaklarla buluşturma (arabulucu) rolü vardır.					
12	Sosyal hizmet alanında bireysel olarak görüşmeler yapılmaktadır.					
13	Sosyal hizmet alanında grup halinde (aileler ve diğer gruplar) görüşmeler yapılmaktadır.					
14	Sosyal hizmet alanında toplumsal düzeyde (toplumsal değişim ve gelişimi hedefleyen projeler, lobicilik faaliyetleri gibi) çalışmalar yapılmaktadır.					
15	Sosyal hizmetin mesleki uygulamalarında etnik köken, cinsiyet, sınıf, dil, din ayrımı yapılmaz.					
16	Sosyal hizmet mesleği diğer meslek gruplarıyla iş birliği içerisinde çalışır.					
17	Sosyal hizmet alanı sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sağlamaktadır.					
18	Sosyal hizmet mesleği toplumsal sorunların çözümüne yönelik sosyal politikalara yön verir.					